

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 186 (XXX) — Nr. 531

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 27 iunie 2018

SUMAR

	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 99 din 1 martie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (1) și (3) și ale art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală	2–7
Decizia nr. 182 din 29 martie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat	7–11
Decizia nr. 185 din 29 martie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală, precum și a dispozițiilor art. 80 și art. 82 din Codul penal.....	12–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 99**

din 1 martie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (1) și (3) și ale art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel-Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (3) și art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Zoltan Andras în Dosarul nr. 1.215/96/2016/a1 al Tribunalului Harghita — Secția penală. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.185D/2017.

2. La apelul nominal răspunde, pentru autorul excepției, doamna avocat Coman Ramona Mihaela, cu delegație depusă la dosar. Lipsesc celelalte părți, față de care procedura de citare este legal îndeplinită. Magistratul-asistent referă asupra concluziilor depuse la dosar de către partea Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale — Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, prin care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate.

3. Președintele dispune a se face apelul și în Dosarul nr. 1.327D/2017, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (1) și (3) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Strutinsky Sorin Gabriel în Dosarul nr. 4.453/1/2015 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală. La apelul nominal se constată lipsa părților, față de care procedura de citare este legal îndeplinită. Magistratul-asistent referă asupra concluziilor depuse la dosar de către autorul excepției, prin care se solicită admiterea acesteia.

4. Președintele dispune a se face apelul și în Dosarul nr. 1.700D/2017, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (1) și alin. (3) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Scutea Nicușor în Dosarul nr. 1.091/174/2016/a1 al Tribunalului Sibiu — Secția penală. La apelul nominal se constată lipsa părților, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor. Doamna avocat și reprezentantul Ministerului Public sunt de acord cu conexarea dosarelor. Curtea, având în vedere obiectul cauzelor, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 1.327D/2017 și nr. 1.700D/2017 la Dosarul nr. 1.185D/2017, care a fost primul înregistrat.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul doamnei avocat, care solicită admiterea excepției de neconstituționalitate. Susține că, în situațiile reglementate de

dispozițiile criticate, legiuitorul a omis să prevadă un termen în care organul de urmărire penală este obligat să dispună începerea urmăririi penale *in personam*, respectiv punerea în mișcare a acțiunii penale. De asemenea, nu a fost prevăzută nicio sancțiune în situația în care procurorul amână emiterea acestor ordonanțe. În continuare, arată că judecătorul de cameră preliminară sesizat cu o astfel de situație nu consideră ca fiind greșit aplicată legea atât timp cât nu există nicio dispoziție legală care să oblige procurorul ca, într-un anumit interval de timp, să emită ordonanțele anterior menționate. Susține că aceasta este situația și în dosarul în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Chiar dacă judecătorul ar sancționa actele de urmărire penală efectuate în acest mod, în fapt, acesta ar aplica o sancțiune neprevăzută de legea procesual penală. Neclaritatea dispozițiilor criticate conferă procurorului o marjă foarte largă de apreciere în ceea ce privește stabilirea momentului emiterii ordonanței de urmărire penală *in personam* și a celei prin care se dispune punerea în mișcare a acțiunii penale. Prin urmare, lipsa unei reglementări clare referitoare la obligația procurorului de a emite cele două ordonanțe „de îndată” ce constată că sunt îndeplinite cerințele legale determină neconstituționalitatea dispozițiilor criticate.

7. Reprezentantul Ministerului Public solicită menținerea jurisprudenței în materie și respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. Arată că, în noua reglementare procesual penală, legiuitorul a prevăzut obligația începerii urmăririi penale *in rem*, și nu *in personam*. Cu toate acestea, potrivit dispozițiilor legale, de îndată ce sunt indicii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, procurorul este obligat să pună în mișcare acțiunea penală și efectuarea în continuare a urmăririi *in personam*. Deși nu a prevăzut limite temporale, legiuitorul a reglementat condiții aplicabile în aceste cazuri. Faptul că sunt organe de urmărire penală care lasă un interval prea lung între momentul începerii urmăririi penale *in rem* și a celei *in personam* nu reprezintă o problemă de constituționalitate a dispozițiilor criticate, ci o greșită interpretare și aplicare a acestora. În continuare, arată că există sancțiuni aplicabile situației anterior expuse. Astfel, ori de câte ori s-a apreciat de către judecătorul de cameră preliminară că a trecut un interval prea lung de la momentul începerii urmăririi penale *in rem* până la momentul continuării *in personam* a urmăririi penale, iar probele au fost administrate în acest interval, s-au aplicat dispozițiile referitoare la nulități, art. 280 și art. 282 din Codul de procedură penală, iar probele au fost excluse pe considerentul că au încălcat dreptul la apărare al inculpatului. Astfel, nu se poate susține lipsa sancțiunilor în situația în care toate probele sunt administrate în acest interval, iar ulterior nu au mai fost administrate alte probe, procurorul limitându-se la emiterea rechizitoriului. Potrivit practicii judiciare, în aceste cazuri sancțiunea a fost aplicată în cadrul etapei camerei preliminare, probele fiind excluse, și, nu de puține ori, cauza a fost restituită procurorului. Pentru aceste motive, solicită respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

8. Prin Încheierea din 14 februarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 1.215/96/2016/a1, **Tribunalul Harghita — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (3) și art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală**, excepție invocată de Zoltan Andras, cu ocazia soluționării unei cauze penale.

9. Prin Încheierea nr. 138 din 19 februarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 4.453/1/2015, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală — Judecătorul de cameră preliminară a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (1) și alin. (3) din Codul de procedură penală**, excepție invocată de Strutinsky Sorin Gabriel, cu ocazia soluționării unei cauze penale.

10. Prin Încheierea din 26 aprilie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 1.091/174/2016/a1, **Tribunalul Sibiu — Secția penală — Judecătorul de cameră preliminară a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (1) și alin. (3) din Codul de procedură penală**, excepție invocată de Scutea Nicușor, cu ocazia soluționării unei cauze penale.

11. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorii acesteia susțin că interpretarea coroborată a alin. (1) și (3) ale art. 305 din Codul de procedură penală introduce arbitrarul, lăsând la latitudinea exclusivă a anchetatorului momentul la care se dispune începerea urmăririi penale *in personam*. Se creează, astfel, posibilitatea administrării probatoriului în etapa urmăririi penale *in rem*, când persoana vizată nu are cunoștință de faptul că este cercetată penal, neputând fi prezentă la administrarea acestuia sau formula cereri. Dispozițiile criticate permit administrarea unui probatoriu complet în faza urmăririi penale *in rem* fără a prevedea un termen înăuntrul căruia organul de urmărire penală este obligat să aducă la cunoștință persoanei acuzațiile, încadrarea juridică a faptelor, precum și drepturile procesuale pe care acestea le are.

12. O astfel de reglementare încalcă principiul egalității armelor, precum și dreptul la apărare, persoana fiind „pusă în fața unui probatoriu pe care nu îl poate contesta, iar în combaterea căruia contraprobele sunt limitate și greu, uneori chiar imposibil de administrat”. Se creează posibilitatea extinderii urmăririi penale într-o manieră discreționară, pentru un număr nedefinit de fapte, dacă organul judiciar opinează că în cauză apar doar indicii *in rem*. Se ajunge la situația în care începerea urmăririi penale *in personam* și punerea în mișcare a acțiunii penale să fie urmate direct de rechizitoriu, fără ca în aceste faze procesuale să se mai administreze vreo probă.

13. Totodată, se arată că legiuitorul a prevăzut obligația procurorului de a dispune continuarea urmăririi penale *in personam*, respectiv obligația acestuia de a pune în mișcare acțiunea penală, fără să prevadă însă termenul până la care acestea trebuie dispuse. Astfel, în primul caz, obligația de a dispune continuarea urmăririi penale se raportează la momentul când din datele și probele existente în cauză rezultă indicii rezonabile că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală, iar în cazul punerii în mișcare a acțiunii penale, obligația se raportează la constatarea existenței probelor. În acest context, autorul excepției arată că legiuitorul nu a prevăzut sancțiunea care ar trebui aplicată în situația în care procurorul, deși constată elementele anterior menționate, nu dispune începerea urmăririi penale *in personam* sau punerea în mișcare a acțiunii penale. Astfel, reglementarea criticată afectează grav dreptul la apărare, persoana cercetată neavând calitatea de suspect, respectiv inculpat, care să îi ofere posibilitatea de a participa la actele de urmărire penală, de a

propune probe sau de a studia dosarul. În final, invocă deciziile Curții Constituționale nr. 189 din 2 martie 2006 și nr. 1 din 11 ianuarie 2012.

14. **Tribunalul Harghita — Secția penală** nu și-a exprimat opinia cu privire la excepția de neconstituționalitate.

15. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală** arată că modalitatea diferită de reglementare a fazei de început a urmăririi penale sub imperiul Codului de procedură penală actual nu încalcă dreptul la un proces echitabil. Alin. (1) al art. 305 din Codul de procedură penală impune cerința sesizării legale a organului de urmărire penală ca o condiție pentru începerea urmăririi penale cu privire la faptă. Astfel, nu se poate susține că întreg probatoriul se administrează în baza ordonanței de începere a urmăririi penale *in rem* și că așa se ajunge la încălcarea dreptului avocatului suspectului de a asista la efectuarea actelor de urmărire penală. Totodată, alin. (3) al art. 305 din Codul de procedură penală impune ca, în momentul existenței indiciilor rezonabile că o persoană a săvârșit fapta, să se dispună efectuarea urmăririi penale cu privire la aceasta, persoana dobândind calitatea de suspect, având toate drepturile conferite de lege acestei calități. Susține că momentul în care se apreciază că sunt probe suficiente pentru a contura bănuiala că persoana vizată este autorul faptei și că se poate dispune efectuarea urmăririi penale *in personam* este momentul formulării acuzațiilor împotriva acesteia.

16. În aceste condiții, apreciază că nu se poate susține că dreptul la apărare este formal, probele administrate în prima etapă reglementată de art. 305 din Codul de procedură penală fiind necesare pentru conturarea „indiciilor rezonabile” la care se face referire în alin. (3) al aceluiași articol, și nu pentru tragerea la răspundere a persoanei vizate. De asemenea, obligațiile organelor de urmărire penală în această etapă și modalitatea de aducere la cunoștință a calității de suspect, elemente reglementate în articolele subsecvente celui criticat, garantează pe deplin dreptul la apărare și aplicarea principiului egalității de arme. În final, judecătorul de cameră preliminară susține că procedura de cameră preliminară are ca obiect evaluarea legalității urmăririi penale, inclusiv în ceea ce privește modul în care s-a exercitat dreptul la apărare ca parte componentă a unei proceduri echitabile. Având în vedere aceste aspecte, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

17. **Tribunalul Sibiu — Secția penală** arată că, potrivit art. 305 alin. (1) din Codul de procedură penală, s-a renunțat la faza actelor premergătoare prevăzute în Codul de procedură penală anterior, fiind obligatorie începerea urmăririi penale *in rem* ca urmare a sesizării organului de urmărire penală cu privire la săvârșirea unei infracțiuni. Numai în situația în care din probele obținute (numai în cursul procesului penal) rezultă bănuiala rezonabilă cu privire la săvârșirea faptei de către o anumită persoană, se dispune continuarea urmăririi penale *in personam*. Judecătorul de cameră preliminară apreciază că art. 305 alin. (1) și alin. (3) din Codul de procedură penală asigură mai pregnant dreptul persoanei de a nu fi începută urmărirea penală împotriva sa în baza doar a unei sesizări, fără a se efectua minime verificări în acest sens. Numai după strângerea de probe cu privire la o anumită faptă și numai după existența unor indicii rezonabile împotriva unei anumite persoane se continuă urmărirea penală față de aceasta.

18. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

19. **Guvernul**, făcând referire la Decizia nr. 260 din 5 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 599 din 5 august 2016, și Decizia nr. 236 din 19 aprilie 2016,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 426 din 7 iunie 2016, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

20. **Avocatul Poporului**, făcând referire la Decizia nr. 56 din 2 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 11 mai 2017, și Decizia nr. 236 din 19 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 426 din 7 iunie 2016, apreciază că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (3) din Codul de procedură penală este neîntemeiată.

21. În ceea ce privește dispozițiile art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, Avocatul Poporului arată că, după începerea urmăririi penale *in rem*, prin ordonanță, organele de urmărire penală administrează probatoriile necesare cu privire la existența faptei și cu privire la identificarea făptuitorului. Odată cu dispunerea, de către procuror, a continuării urmăririi penale asupra unei persoane, aceasta dobândește calitatea de suspect. Aducerea la cunoștința celui cercetat a calității de suspect marchează posibilitatea efectivă de a-și face apărările necesare, de a-și angaja un apărător și de a-și exercita celelalte drepturi prevăzute de lege. Potrivit textului legal criticat, punerea în mișcare a acțiunii penale se poate dispune de către procuror prin ordonanță, fie din oficiu, fie la propunerea motivată a organului de cercetare penală, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

22. Arată că în doctrină s-a precizat că, față de momentul continuării urmăririi penale *in personam* — când procurorul își bazează învinuirea pe date și probe ce generează indicii rezonabile cu privire la săvârșirea faptei de către suspect —, momentul punerii în mișcare a acțiunii penale semnifică acumularea unui probatoriu de o anumită consistență ce oferă nu doar indicii, ci convingerea fermă că suspectul a săvârșit nu doar o faptă prevăzută de legea penală, ci a comis fapta respectivă cu vinovăție, imputabilă acestuia, și fără a exista vreo cauză justificativă. Apreciază că, în acest cadru procesual, suspectul are posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare, în acord cu prevederile art. 24 din Constituție, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală fiind neîntemeiată.

23. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului autorului excepției, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

24. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

25. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 305 alin. (1) și alin. (3) și ale art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, cu următorul conținut:

— Art. 305 alin. (1) și (3): „(1) Când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege, organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la fapta săvârșită ori a cărei săvârșire se pregătește, chiar dacă autorul este indicat sau cunoscut. [...]

(3) Atunci când există probe din care să rezulte bănuiala rezonabilă că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală și nu există vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1), organul de urmărire penală dispune

ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de aceasta, care dobândește calitatea de suspect. Măsura dispusă de organul de cercetare penală se supune, în termen de 3 zile, confirmării procurorului care supraveghează urmărirea penală, organul de cercetare penală fiind obligat să prezinte acestuia și dosarul cauzei.”;

— Art. 309 alin. (1): „Acțiunea penală se pune în mișcare de procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale, când acesta constată că există probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin. (1).”

26. Autorii excepției susțin că textul criticat contravine prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) potrivit căruia, în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, art. 15 alin. (1) potrivit căruia cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea, art. 20 alin. (1) referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 21 alin. (1) și (3) referitor la accesul liber la justiție, art. 23 alin. (12) potrivit căruia nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii, art. 24 referitor la dreptul la apărare, art. 31 alin. (2) referitor la dreptul la informație, art. 47 alin. (2) referitor la nivelul de trai și art. 48 alin. (2) referitor la familie. De asemenea, au fost invocate dispozițiile art. 54 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 3 și art. 7 alin. (2) și (3) din Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale.

27. Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (1) și (3) din Codul de procedură penală, Curtea reține că, prin Decizia nr. 260 din 5 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 599 din 5 august 2016, paragrafele 22—28, instanța de contencios constituțional a constatat că, prin noile reglementări procesuale penale, legiuitorul a renunțat la faza actelor premergătoare, instituind, ca regulă, caracterul obligatoriu al începerii urmăririi penale anterior efectuării oricăror acte de cercetare. Curtea a observat că, din modul de reglementare a dispozițiilor art. 305 alin. (1) din Codul de procedură penală, care dispun că atunci „când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege și se constată că nu există vreunul dintre cazurile care împiedică exercitarea acțiunii penale prevăzute la art. 16 alin. (1), organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la fapta”, se desprinde concluzia că legiuitorul a instituit în sarcina organului de urmărire penală obligația de a începe urmărirea penală, imediat după ce a fost legal sesizat. Totodată, Curtea a apreciat că din dispozițiile art. 305 alin. (3) din Codul de procedură penală, care dispun că atunci „când din datele și probele existente în cauză rezultă indicii rezonabile că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală, procurorul dispune ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de aceasta, care dobândește calitatea de suspect”, rezultă că noua reglementare nu mai permite începerea urmăririi penale direct față de o anumită persoană, instituind obligația începerii, în toate cazurile, a urmăririi penale *in rem*. Această dispoziție are caracter imperativ și este aplicabilă chiar și în ipoteza în care în cuprinsul actului de sesizare este indicată o anumită persoană ca fiind cea care a săvârșit infracțiunea ce face obiectul sesizării ori când starea de fapt descrisă permite identificarea sa.

28. Totodată, Curtea a reținut că, după efectuarea cercetărilor în cadrul urmăririi penale *in rem*, în momentul în care există indicii suficiente pentru a fundamenta bănuiala rezonabilă că o anumită persoană a săvârșit fapta, procurorul dispune ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de aceasta,

in personam, persoana respectivă dobândind calitatea de suspect. În acest moment, al dobândirii calității de suspect, persoanei respective îi sunt aplicabile dispozițiile art. 77, 78 și 83 din Codul de procedură penală, fiindu-i incidente drepturile și obligațiile pe care legea le prevede pentru acest subiect procesual principal.

29. Cu același prilej, Curtea a reținut că începerea urmăririi penale *in rem* legitimează organul de cercetare penală să demareze activitățile specifice care duc la realizarea obiectului urmăririi penale, sens în care, după sesizare, are obligația să caute și să strângă datele ori informațiile cu privire la existența infracțiunii, să ia măsuri pentru limitarea consecințelor acesteia și să strângă și să administreze probele necesare cu respectarea exigențelor consacrate de art. 100 și 101 din Codul de procedură penală referitoare la administrarea probelor în acord cu principiul loialității.

30. Astfel, Curtea a apreciat că faza procesuală a urmăririi penale *in rem* este o fază destinată străngerii de probe în baza cărora se pot contura indicii rezonabile care pot sta la baza unei învinuiri aduse unei persoane. Curtea a reținut că învinuirea adusă unei persoane concretizată în ordonanța procurorului prin care se dispune efectuarea în continuare a urmăririi penale, *in personam*, are caracterul unei acuzații în materie penală, în sensul dat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului acestei noțiuni. Prin consecințele pe care formularea unei învinuiri *in personam* le are în planul drepturilor persoanei, aceasta nu poate fi consecința unei simple înregistrări a unei sesizări împotriva unei persoane, trebuind fundamentată de o serie de elemente — indicii rezonabile — administrate prin mijloacele de probă prevăzute de lege.

31. În ceea ce privește sintagma „indicii rezonabile”, Curtea a apreciat că aceasta este echivalentă cu cea de „bănuială rezonabilă”/„suspiciuni rezonabile” și presupune existența unor fapte sau informații capabile să convingă un observator obiectiv că individul în cauză poate să fi comis infracțiunea. Ceea ce poate fi considerat „rezonabil” va depinde însă de toate aspectele cauzei (Hotărârea din 22 mai 2014, pronunțată în *Cauza Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului*, paragraful 88; Hotărârea din 30 august 1990, pronunțată în *Cauza Fox, Campbell și Hartley împotriva Regatului Unit*, paragraful 32).

32. Având în vedere aceste considerente, Curtea a constatat că reglementarea etapei urmăririi penale *in rem* garantează caracterul echitabil al desfășurării urmăririi penale, astfel încât orice acte de cercetare să se desfășoare într-un cadru procesual și nicio persoană să nu fie pusă sub acuzație în lipsa unor date sau probe din care să rezulte indicii rezonabile că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală.

33. În ceea ce privește intervalul de timp ce separă momentul începerii urmăririi penale *in rem* de momentul începerii urmăririi penale *in personam*, Curtea, prin Decizia nr. 236 din 19 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 426 din 7 iunie 2016, paragrafele 52—57, a constatat că acesta nu este strict și expres determinat de dispozițiile Codului de procedură penală. Cu toate acestea, dispoziția procesuală penală precizează că procurorul dispune ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de o persoană când din datele și probele existente în cauză rezultă indicii rezonabile că aceasta a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală. Astfel, procurorul este obligat ca, în momentul în care există indicii rezonabile că o persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală, să dispună continuarea urmăririi penale față de acea persoană. Aceasta rezultă din folosirea de către legiuitor a verbului la modul imperativ „dispune”, iar nu „poate dispune”, astfel încât să se poată interpreta că există o facultate a procurorului de a amâna momentul începerii urmăririi penale *in personam* până la realizarea probațiunii necesare

pentru punerea în mișcare a acțiunii penale și dispunerea directă a acestei măsuri.

34. În principiu, existența indicilor rezonabile este concomitentă cu formularea unei învinuiri *in personam*, care are valențele unei acuzații în materie penală. Cu toate acestea, pot exista situații în care cele două elemente nu au o existență simultană. Astfel, conceptul de „acuzație în materie penală” poate fi definit drept „notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor repercusiuni importante asupra situației persoanei” (Hotărârea din 27 februarie 1980, pronunțată în *Cauza Deweer împotriva Belgiei*, paragraful 46; Hotărârea din 15 iulie 1982, pronunțată în *Cauza Eckle împotriva Germaniei*, paragraful 73). Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că o persoană aflată în custodia poliției, care a fost obligată să depună un jurământ înainte de a fi audiată în calitate de martor, a făcut deja obiectul unei „acuzații penale” și a avut dreptul de a rămâne tăcută (Hotărârea din 14 octombrie 2010, pronunțată în *Cauza Brusco împotriva Franței*, paragrafele 46—50).

35. În legătură cu acest aspect, Curtea a constatat că legea procesuală penală oferă un remediu prin dispozițiile art. 118 și art. 109 alin. (3), potrivit cărora declarația de martor dată în cursul urmăririi penale *in rem* de o persoană care, în aceeași cauză, ulterior declarației, a dobândit calitatea de suspect, nu poate fi folosită împotriva sa, iar în cursul audierii, deci după începerea urmăririi penale *in personam*, suspectul își poate exercita dreptul la tăcere cu privire la oricare dintre faptele ori împrejurările despre care este întrebat. Prin urmare, legiuitorul a prevăzut dreptul acuzatului de a nu contribui la propria sa acuzare, fapt care reprezintă un element esențial al dreptului la un proces echitabil.

36. Cu același prilej, Curtea a reținut că nu poate fi primită nici susținerea potrivit căreia posibilitatea procurorului de a începe urmărirea penală afectează principiul imparțialității care guvernează activitatea procurorilor, consacrat de art. 132 alin. (1) din Legea fundamentală, deoarece, potrivit art. 100 alin. (1) din Codul de procedură penală, în cursul urmăririi penale, organul de urmărire penală strânge și administrează probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau a inculpatului, din oficiu ori la cerere. De aceea, ținând seama de aceste prevederi, precum și de pregătirea profesională a procurorilor, Curtea a constatat că față de aceștia funcționează prezumția îndeplinirii cu bună-credință a activității lor, astfel încât să nu se ajungă la încălcarea drepturilor fundamentale ale persoanelor supuse unor proceduri penale.

37. De asemenea, Curtea a mai constatat că, din modul de redactare a prevederilor legale criticate nu se desprinde vreun înțeles echivoc, destinatarii normei, între care se regăsesc și organele judiciare, putând înțelege cu ușurință sensul acestora, motiv pentru care nu poate fi primită nici susținerea potrivit căreia ar fi afectate prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) din Constituție. Faptul că de la data începerii urmăririi penale *in rem* și până la data începerii urmăririi penale *in personam* trece o perioadă mai mare de timp nu reprezintă o problemă de constituționalitate, întrucât, în funcție de circumstanțele fiecărei spețe, timpul necesar fundamentării bănuielii rezonabile că o anumită persoană a săvârșit o infracțiune poate fi mai mare sau mai mic. Așa fiind, din perspectiva acestor critici, Curtea constată că acestea nu pot fi primite, întrucât nu se poate admite ideea înfrângerii prezumției de constituționalitate ca urmare a aplicării unor dispoziții în contradicție cu legea ori cu principiile fundamentale. De altfel, prevederile art. 305 alin. (3) din Codul de procedură penală stabilesc în mod clar că, atunci când există indicii rezonabile că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală, procurorul va dispune continuarea urmăririi penale față de aceasta, care dobândește

calitatea de suspect, în măsura în care, în dezacord cu aceste prevederi, procurorul nu respectă aceste exigențe, atunci, în cazul emiterii rechizitoriului, suspectul devenit inculpat poate supune cenzurii judecătorului de cameră preliminară verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, întrucât, potrivit art. 342 și art. 345 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, în procedura de filtru, judecătorul de cameră preliminară are posibilitatea să constate nulitatea relativă și să excludă actele de urmărire penală și probele administrate cu încălcarea legii care conferă, între altele, și un drept efectiv la apărare. În acest sens, Curtea constată că prevederile art. 282 alin. (1) din Codul de procedură penală stabilesc că încălcarea dispozițiilor legale determină nulitatea actului atunci când prin nerespectarea cerinței legale s-a adus o vătămare drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, care nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului. De aceea, ori de câte ori toate sau majoritatea probelor din faza de urmărire penală au fost administrate numai în cursul urmăririi penale *in rem*, atunci se pot pune în discuție aspecte de aplicare a legii cu nesocotirea garanțiilor specifice dreptului la un proces echitabil, cum ar fi dreptul suspectului de a fi informat cu privire la fapta pentru care este cercetat și încadrarea juridică a acesteia, de a consulta dosarul, în condițiile legii, de a avea un avocat ales sau unul din oficiu pentru cazurile de asistență obligatorie, de a propune administrarea de probe, de a ridica excepții și de a pune concluzii, de a formula orice alte cereri ce țin de soluționarea laturii penale și civile a cauzei, de a apela la un mediator, în cazurile permise de lege, de a fi informat cu privire la drepturile sale, ori dreptul de a beneficia de alte drepturi prevăzute de lege. Câtă vreme, în funcție de particularitățile fiecărui caz, este dovedită privarea suspectilor/inculpaților de drepturile conferite de Codul de procedură penală, fiindu-le grav afectat dreptul la apărare în cursul urmăririi penale, atunci probele și actele întocmite cu nerespectarea exigențelor legale pot fi înlăturate până la încheierea procedurii de cameră preliminară.

38. În contextul considerentelor reținute, Curtea a mai constatat că, potrivit jurisprudenței sale, deturnarea reglementărilor legale de la scopul lor legitim, printr-o sistematică interpretare și aplicare eronată a acestora de către instanțele judecătorești sau de către celelalte subiecte chemate să aplice dispozițiile de lege, poate determina neconstituționalitatea acelei reglementări. De aceea, Curtea a apreciat că are competența de a elimina viciul de neconstituționalitate astfel creat, esențială în asemenea situații fiind asigurarea respectării drepturilor și libertăților persoanelor, precum și a supremației Constituției (Decizia nr. 448 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 7 ianuarie 2014).

39. Totodată, Curtea a apreciat că analiza sa din această perspectivă se va realiza în cazul existenței unei practici unanime într-un anumit sens care determină neconstituționalitatea textului de lege criticat (a se vedea Decizia nr. 145 din 17 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 10 iunie 2016). Aplicând aceste considerente la speța supusă controlului de constituționalitate, Curtea a constatat că nu poate reține neconstituționalitatea textului de lege criticat, având în vedere că, în prezent, nu au fost relevate o practică și o interpretare a acestor reglementări care să contravină Legii fundamentale.

40. În sensul respingerii, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 305 alin. (1) și (3) din Codul de procedură penală, din perspectiva unor critici identice celor din prezenta cauză, Curtea s-a mai pronunțat prin Decizia nr. 56 din 2 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 11 mai 2017, și Decizia nr. 222 din 4 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 514 din 4 iulie 2017.

41. Neintervenind elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții Constituționale, considerentele și soluțiile deciziilor amintite își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

42. În ceea ce privește dispozițiile art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, Curtea reține că acestea prevăd că „*acțiunea penală se pune în mișcare de procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale, când acesta constată că există probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin. (1)*” [n.r. din același act normativ]. Din economia dispozițiilor criticate rezultă că, în prezent, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare, de către procuror prin ordonanță, exclusiv în cursul urmăririi penale, acesta nemaiavăd posibilitatea de a dispune punerea în mișcare a acțiunii penale prin actul de sesizare a instanței judecătorești.

43. Totodată, Curtea apreciază că dispozițiile criticate trebuie coroborate cu cele ale art. 7 alin. (1) și art. 15 din Codul de procedură penală, care dispun în sensul că „*procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute la alin. (2) și (3)*”, precum și că „*acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia*”.

44. Analizând coroborat dispozițiile art. 7 alin. (1), art. 15 și art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, se pot desprinde condițiile ce trebuie îndeplinite pentru a se putea dispune punerea în mișcare a acțiunii penale. Astfel, procurorul trebuie să constate existența unor probe din care să rezulte că o persoană a săvârșit o infracțiune, pe de-o parte, precum și inexistența unei cauze legale, dintre cele prevăzute de dispozițiile art. 16 alin. (1) din același act normativ, care să împiedice punerea în mișcare a acțiunii penale, pe de altă parte.

45. În ceea ce privește analiza condiției referitoare la existența probelor din care să rezulte că o persoană a săvârșit o infracțiune, realizată de către procuror, Curtea constată că aceasta este diferită de cea realizată de instanța chemată să hotărască asupra învinuirii aduse inculpatului. Pentru a fi îndeplinită această condiție, nu trebuie să se constate, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, acest lucru fiind apanajul instanței judecătorești, potrivit art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr. 551 din 13 iulie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 977 din 8 decembrie 2017, paragraful 26).

46. Astfel, constatând că există probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune, precum și inexistența unei cauze legale, dintre cele prevăzute de dispozițiile art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală, procurorul este obligat să dispună punerea în mișcare a acțiunii penale, cu excepția cazului în care acesta face aplicarea dispozițiilor art. 318 din același act normativ. Aceasta rezultă din folosirea de către legiuitor, în cuprinsul art. 7 alin. (1) din Codul de procedură penală, a sintagmei „*este obligat*”, astfel încât nu se poate interpreta că există o facultate a procurorului de a amâna momentul punerii în mișcare a acțiunii penale, cu excepția aplicării dispozițiilor art. 318 din același act normativ.

47. Totodată, Curtea constată că cele reținute în jurisprudența sa, în sensul că față de procurori funcționează prezumția îndeplinirii cu bună-credință a activității lor, astfel încât să nu se ajungă la încălcarea drepturilor fundamentale ale persoanelor supuse unor proceduri penale, sunt aplicabile și în prezenta cauză. Având în vedere cele expuse, Curtea constată că nici această excepție de neconstituționalitate nu este întemeiată, textul criticat fiind în concordanță cu prevederile constituționale invocate.

48. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Zoltan Andras în Dosarul nr. 1.215/96/2016/a1 al Tribunalului Harghita — Secția penală, de Strutinsky Sorin Gabriel în Dosarul nr. 4.453/1/2015 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și de Scutea Nicușor în Dosarul nr. 1.091/174/2016/a1 al Tribunalului Sibiu — Secția penală și constată că dispozițiile art. 305 alin. (1) și (3) și ale art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Harghita — Secția penală, Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și Tribunalului Sibiu — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 1 martie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marițiu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 182

din 29 martie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Afrodita Laura Tutunaru	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, excepție ridicată de Borulea Camelia în Dosarul nr. 5.310/279/2014 al Judecătorei Piatra-Neamț și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 148D/2017.

2. La apelul nominal, se prezintă personal autoarea excepției și lipsesc celelalte părți, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul autoarei excepției, care solicită un nou termen de judecată pentru completarea excepției de neconstituționalitate.

4. Reprezentantul Ministerului Public se opune acordării unui nou termen de judecată, deoarece încheierea de sesizare a Curții Constituționale este din luna decembrie 2016, iar autoarea excepției a avut timp suficient pentru a analiza actele dosarului și să-și formuleze apărările.

5. Curtea, deliberând asupra cererii formulate, în temeiul art. 14 din Legea nr. 47/1992 și al art. 222 din Codul de procedură civilă, dispune respingerea cererii, deoarece de la data sesizării instanței de contencios constituțional, respectiv 16 decembrie 2016, și până în prezent, autoarea excepției a avut la dispoziție un interval de timp suficient care să îi permită pregătirea apărării.

6. Pe fondul cauzei autoarea excepției susține că, în esență, textul legal criticat este lipsit de claritate, precizie și previzibilitate, întrucât nu precizează care ar fi instituția sau persoana care ar putea acorda dreptul exclusiv de folosire a denumirilor. Face trimitere la Hotărârea Curții de la Strasbourg din 4 mai 2000, pronunțată în *Cauza Rotaru împotriva României*. Totodată, după ce face o incursiune în situația de fapt dedusă judecării instanțelor de drept comun, autoarea excepției mai susține că neclaritatea se deduce și din existența simbiotică a unor prevederi care sancționează aceeași faptă, respectiv art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 și art. 348 din Codul penal referitor la exercitarea fără drept a unei profesii sau activități. În opinia sa, existența a două texte legale de aceeași substanță generează incertitudine și încalcă art. 4 din Protocolul nr. 7 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Depune concluzii scrise.

7. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, deoarece nu se poate deduce neconstituționalitatea unui text din compararea sa cu altul. În plus, susținerile autoarei sunt neîntemeiate, deoarece art. 26 din Legea nr. 51/1995 pedepsește exercitarea fără drept a profesiei de avocat, iar în art. 60 alin. (6) din aceeași lege, legiuitorul a înțeles să

pedepsească folosirea fără drept a anumitor denumiri. Așadar, prin textul legal contestat, legiuitorul a înțeles să protejeze autoritatea și atributele specifice exercitării profesiei de avocat, precum și însemnele acestei profesii, pentru a se acorda încrederea de care trebuie să beneficieze orice persoană. Totodată, referitor la exercitarea fără drept a profesiei de avocat, arată că acest text de lege a fost analizat prin Decizia nr. 15 din 21 septembrie 2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, privind recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 348 din Codul penal (corespondent al art. 281 din Codul penal anterior), în ipoteza exercitării activităților specifice profesiei de avocat de către persoane care nu fac parte din formele de organizare profesională recunoscute de Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările ulterioare. În concluzie, excepția invocată este inadmisibilă, deoarece autoarea excepției compară mai multe prevederi legale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

8. Prin Încheierea din 16 decembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 5.310/279/2014, **Judecătoria Piatra-Neamț a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat**, excepție ridicată de Borulea Camelia în dosarul cu numărul de mai sus, având ca obiect soluționarea unei cauze penale în care se fac cercetări cu privire la săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995.

9. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, se susține că prevederile legale menționate încalcă dispozițiile constituționale referitoare la calitatea legilor, la egalitatea în drepturi, la tratatele internaționale privind drepturile omului, la dreptul la un proces echitabil, la principiul legalității pedepsei, la dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și la independența judecătorilor care se supun numai legii, deoarece sunt lipsite de previzibilitate, legiuitorul instituind o incriminare cu caracter general și ambiguu. Astfel, nu este respectat standardul de claritate, întrucât prevederile contestate nu răspund la întrebările care sunt persoanele care nu pot folosi însemnele și denumirile și unde nu pot fi folosite însemnele și denumirile.

10. Totodată, autoarea excepției a invocat existența simbiotică a dispozițiilor art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 și art. 348 din Codul penal — la care se face trimitere în art. 26 alin. (1) din Legea nr. 51/1995 —, care prevede că exercitarea, fără drept, a unei profesii sau activități pentru care legea cere autorizație ori exercitarea acestora în alte condiții decât cele legale, dacă legea specială prevede că săvârșirea unor astfel de fapte se sancționează potrivit legii penale, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni sau un an sau cu amendă. În opinia sa, cele două texte legale mai sus arătate sancționează aceeași faptă. Infracțiunea de exercitare a profesiei de avocat există dacă făptuitorul a efectuat în mod repetat, fără drept, acțiuni specifice profesiei de avocat, adică a exercitat profesia fără a fi autorizat, a folosit denumirile, însemnele și roba specifice acestei profesii. Existența celor două sancțiuni pentru aceeași faptă încalcă prevederile art. 4 din Protocolul nr. 7 adițional la

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitor la *Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori* și generează incertitudine, întrucât nu există o normă care să precizeze care dintre cele două texte poate fi aplicat.

11. **Judecătoria Piatra-Neamț** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, sens în care face trimitere la jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

12. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

13. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, barourile sunt persoane juridice de interes public, organizate în fiecare județ și în municipiul București, fiind constituite din avocații înscriși pe Tabloul avocaților, care au sediul profesional în localitățile de pe raza acestora. Uniunea Națională a Barourilor din România (U.N.B.R.) a fost înființată în temeiul Legii nr. 51/1995, prin reorganizarea Uniunii Avocaților din România, organism reprezentativ al avocaților care, la rândul său, a fost înființată în anul 1995, în temeiul Legii nr. 51/1995. Conform art. 60 din Legea nr. 51/1995, U.N.B.R. este persoană juridică de interes public și succesoarea de drept a Uniunii Avocaților din România.

14. Înființată în temeiul legii ca persoană juridică de interes public, U.N.B.R. se supune reglementărilor speciale din Legea nr. 51/1995, și nu Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aceasta din urmă stabilind înființarea prin hotărâre judecătorească a persoanelor juridice de drept privat fără scop patrimonial. De altfel, chiar Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 prevede, în art. 85, că persoanele juridice de utilitate publică — asociații, fundații sau alte organizații de acest fel — înființate prin legi, ordonanțe, decrete-lege, hotărâri ale Guvernului sau prin orice acte de drept public nu intră sub incidența prevederilor ordonanței, ci rămân supuse reglementărilor speciale care stau la baza înființării și funcționării lor.

15. Așa fiind, *de lege lata* nu se poate susține legalitatea constituirii altor barouri decât cele care alcătuiesc U.N.B.R. și nici a unei alte uniuni naționale a avocaților din România decât U.N.B.R.

16. Prin urmare, dispozițiile supuse controlului de constituționalitate din cadrul Legii nr. 51/1995 reprezintă măsuri de protecție și garanție atât pentru părți, cât și pentru toți ceilalți participanți la activitatea judiciară, dar și de prevenire a propagării fenomenului înființării barourilor paralele, neconstituind o restrângere a exercițiului dreptului la muncă prevăzut de art. 41 din Constituție.

17. Astfel, dreptul la muncă garantat de dispozițiile constituționale invocate trebuie să fie exercitat, pentru fiecare profesie în parte, în limitele stabilite de legislația în vigoare și fără a aduce atingere celorlalte drepturi și libertăți garantate de Legea fundamentală, acest aspect fiind urmărit de legiuitor și la edictarea prevederilor legale supuse controlului de constituționalitate.

18. Mai mult, art. 26 din Legea nr. 51/1995 stabilește sancțiunea pentru nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la exercitarea profesiei de avocat. Totodată, instanțele sunt obligate să verifice și să se pronunțe asupra calității de reprezentant al unei persoane care se prezintă ca avocat, exercitând acte specifice acestei profesii și folosind însemnele profesiei de avocat, iar actele specifice profesiei de avocat,

efectuate în mod public de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile prezentei legi, sunt nule.

19. În continuare, potrivit dispozițiilor legale criticate, folosirea fără drept a denumirilor „Barou”, „Uniunea Națională a Barourilor din România”, „U.N.B.R.” ori „Uniunea Avocaților din România” sau a denumirilor specifice formelor de exercitare a profesiei de avocat, precum și folosirea însemnelor specifice profesiei ori purtarea robei de avocat în alte condiții decât cele prevăzute de prezenta lege constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

20. Argumentele invocate de autorii excepției sunt neîntemeiate, deoarece, potrivit art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție, infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora se reglementează prin lege organică. În aceste condiții, în aplicarea prevederilor constituționale menționate, legiuitorul, cu respectarea legalității incriminării și a legalității sancțiunilor de drept penal a stabilit în cuprinsul art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 infracțiunea specifică.

21. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că, în concepția legiuitorului, avocatura este un serviciu public, care este organizat și funcționează pe baza unei legi speciale, iar profesia de avocat poate fi exercitată de un corp profesional selectat și funcționând după reguli stabilite de lege. Această opțiune a legiuitorului nu poate fi considerată ca neconstituțională, având în vedere că scopul ei este asigurarea unei asistențe juridice calificate, iar normele în baza cărora funcționează nu contravin principiilor constituționale, cei care doresc să practice această profesie fiind datori să respecte legea și să accepte regulile impuse de aceasta. Astfel se explică de ce condițiile de organizare și exercitare a profesiei de avocat sunt prevăzute într-o lege specială. De altfel, profesia de avocat se poate exercita numai cu respectarea legii, și nu împotriva ei, iar faptul că accesul la profesia de avocat este condiționat de satisfacerea unor cerințe nu poate fi privit ca o îngărare a dreptului la muncă sau a alegerii libere a profesiei.

22. **Avocatul Poporului** apreciază că dispozițiile legale criticate sunt constituționale. Astfel, instituirea ca infracțiune a faptei de folosire fără drept a denumirilor „Barou”, „Uniunea Națională a Barourilor din România”, „U.N.B.R.” ori „Uniunea Avocaților din România” sau a denumirilor specifice formelor de exercitare a profesiei de avocat, precum și folosirea însemnelor specifice profesiei ori purtarea robei de avocat în alte condiții decât cele prevăzute de Legea nr. 51/1995, nu este de natură a aduce atingere vreunei norme constituționale. Totodată, prevederile criticate sunt în acord cu art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât nu sunt lipsite de claritate, ci, dimpotrivă, acestea îndeplinesc cerințele instituite de Legea fundamentală în acest sens. Principiul legalității presupune existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor, astfel cum reiese din jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (a se vedea Hotărârea din 5 ianuarie 2000, pronunțată în cauza *Beyler împotriva Italiei*, paragraful 109, Hotărârea din 8 iulie 2008, pronunțată în Cauza *Fener Rum Patrikligi împotriva Turciei*, paragraful 70). Din această perspectivă, principiul legalității impune o obligație pozitivă a legiuitorului de a reglementa prin texte clare și precise. Norma juridică trebuie să fie enunțată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita, să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. Însă, având în vedere că datorită caracterului de generalitate al legilor, redactarea

acestora nu poate avea o precizie absolută, cerința de previzibilitate a normei se poate complini printr-o interpretare judiciară coerentă și previzibilă. Așa fiind, elementele infracțiunii instituite prin art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 nu necesită alte intervenții din partea legiuitorului, fiind îndeplinite cerințele calitative ale legii, inclusiv previzibilitatea.

23. Textul de lege criticat este suficient de precis și clar pentru a se observa cu ușurință că sancțiunea penală se aplică doar în condițiile în care faptele se realizează prin folosirea fără drept a denumirilor „Barou”, „Uniunea Națională a Barourilor din România”, „U.N.B.R.” ori „Uniunea Avocaților din România” sau a denumirilor specifice formelor de exercitare a profesiei de avocat, precum și folosirea însemnelor specifice profesiei ori purtarea robei de avocat în alte condiții decât cele prevăzute de Legea nr. 51/1995.

24. De asemenea, prevederile legale criticate nu sunt de natură să aducă atingere principiului egalității în fața legii, în condițiile în care acestea sunt aplicabile tuturor persoanelor aflate în ipoteza normei după intrarea în vigoare.

25. Nu poate fi reținută nici pretinsa încălcare a art. 23 alin. (12) din Constituție, întrucât dispozițiile legale contestate sunt în deplină concordanță cu regula constituțională potrivit căreia nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii. În plus, este invocată și Decizia nr. 339 din 10 aprilie 2012.

26. În atari condiții, organizarea profesiei de avocat în această manieră nu este de natură să aducă restrângeri drepturilor și libertăților fundamentale. Avocatura este o profesie liberală și independentă, iar exercitarea sa este firesc să se realizeze într-un cadru organizat, în conformitate cu reguli prestabilite, a căror respectare trebuie asigurată inclusiv prin aplicarea unor măsuri coercitive, rațiuni care au impus constituirea unor structuri organizatorice unitare și prohibirea constituirii în paralel a altor structuri destinate practicării aceleiași activități, fără suport legal.

27. În privința dispozițiilor art. 21 alin. (3) din Constituție, Avocatul Poporului consideră că nu au incidență în cauză, prevederile legale criticate fiind de drept material, și nu de drept procedural. De asemenea, prevederile art. 20, art. 52 și art. 124 alin. (3) din Legea fundamentală nu sunt incidente în cauză.

28. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile scrise depuse, susținerile autoarei excepției, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

29. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

30. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 7 februarie 2011, astfel cum au fost modificate prin art. 51 pct. 3 al Legii nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României,

Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, care au următorul conținut: „*Folosirea fără drept a denumirilor «Barou», «Uniunea Națională a Barourilor din România», «U.N.B.R.» ori «Uniunea Avocaților din România» sau a denumirilor specifice formelor de exercitare a profesiei de avocat, precum și folosirea însemnelor specifice profesiei ori purtarea robei de avocat în alte condiții decât cele prevăzute de prezenta lege constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.*”

31. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) referitor la calitatea legilor, art. 16 — *Egalitatea în drepturi*, art. 20 — *Tratatele internaționale privind drepturile omului*, art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil, art. 23 alin. (12) referitor la principiul legalității pedepsei, art. 52 — *Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică* și art. 124 alin. (3) referitor la independența judecătorilor care se supun numai legii, precum și prevederile art. 4 din Protocolul nr. 7 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitor la *Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori*.

32. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile legale criticate au mai fost supuse controlului său din perspectiva unor critici similare. Astfel, cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 379 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 731 din 27 noiembrie 2013, Deciziei nr. 155 din 17 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 259 din 17 aprilie 2015, paragraful 14, și Deciziei nr. 158 din 14 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 394 din 25 mai 2017, paragrafele 19, 20, instanța de contencios constituțional a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 60 din Legea nr. 51/1995, statuând că avocatura este un serviciu public, care este organizat și funcționează pe baza unei legi speciale, iar profesia de avocat poate fi exercitată de un corp profesional selectat și funcționând după reguli stabilite de lege. Această opțiune a legiuitorului nu poate fi considerată ca neconstituțională, având în vedere că scopul ei este asigurarea unei asistențe juridice calificate, iar normele în baza cărora funcționează nu contravin principiilor constituționale. Totodată, prin Decizia nr. 806 din 9 septembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 29 din 17 ianuarie 2007, s-a mai statuat că normele în baza cărora funcționează Uniunea Națională a Barourilor din România nu contravin principiilor constituționale, cei care doresc să practice această profesie fiind datori să respecte legea și să accepte regulile impuse de aceasta.

33. Curtea a reținut, totodată, că, deși avocatura este o profesie liberală și independentă, exercitarea sa trebuie să se desfășoare într-un cadru organizat, în conformitate cu reguli prestabilite, a căror respectare trebuie asigurată inclusiv prin aplicarea unor măsuri coercitive, rațiuni care au impus constituirea unor structuri organizatorice unitare și prohibirea constituirii în paralel a altor structuri destinate practicării aceleiași activități, fără suport legal. Totodată, instanța de contencios constituțional a subliniat că scopul acestei legi este asigurarea unei asistențe juridice calificate, cei care doresc să practice această profesie fiind datori să respecte legea și să accepte regulile impuse de aceasta. Curtea a reținut că incriminarea și sancționarea faptelor de exercitare fără drept a unor profesii sau activități, pentru care se cere o anumită pregătire și, în consecință, sunt supuse autorizării, exprimă

necesitatea apărării unor valori sociale de o importanță deosebită, inclusiv viața și integritatea fizică și psihică ale persoanei, precum și interesele patrimoniale ale acesteia. Societatea nu poate îngădui ca anumite profesii, precum aceea de medic, de farmacist sau de stomatolog, să fie practicate de persoane fără calificare și fără răspunderea necesară în caz de urmări periculoase ori păgubitoare. Faptul că aceleași cerințe, cu aceleași consecințe juridice, au fost impuse și profesiei de avocat este o opțiune a legiuitorului, determinată de o anumită oportunitate, care intră în activitatea de legiferare a Parlamentului (a se vedea Decizia nr. 158 din 14 martie 2017, paragraful 21).

34. De asemenea, prin Decizia nr. 509 din 30 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 580 din 3 august 2015, paragrafele 23, 25, Curtea a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995, prilej cu care, făcând trimitere la Decizia nr. 321 din 14 septembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.144 din 3 decembrie 2004, s-a reținut că organizarea avocaților în barouri și a barourilor în Uniunea Avocaților din România nu contravine normelor din Constituție. Organizarea exercitării prin lege a profesiei de avocat, ca de altfel a oricărei alte activități ce prezintă interes pentru societate, este firească și necesară, în vederea stabilirii competenței, a mijloacelor și a modului în care se poate exercita această profesie, precum și a limitelor dincolo de care s-ar încălca drepturile altor persoane sau categorii profesionale. Totodată, Barourile și Uniunea Națională a Barourilor din România sunt asociații profesionale cu un specific deosebit, iar activitatea desfășurată de aceste asociații și de membrii lor este una de interes public, ceea ce impune o reglementare legală mai cuprinzătoare, chiar și în ceea ce privește calitățile membrilor, condițiile de organizare și funcționare, nedemnitățile, incompatibilitățile, răspunderea disciplinară și altele. Așa fiind, prevederile criticate din Legea nr. 51/1995 au fost edictate de legiuitor cu scopul de a proteja relațiile sociale referitoare la exercitarea unei profesii liberale, respectiv profesia de avocat, astfel încât aceasta, ca de altfel și alte profesii reglementate de norme speciale, se poate exercita numai cu respectarea legii, și nu împotriva ei. Așa fiind, Curtea a constatat că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 este neîntemeiată.

35. Deoarece până în prezent nu au intervenit elemente noi de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, considerentele și soluția care au fundamentat deciziile mai sus menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

36. Totodată, Curtea constată că, în concordanță cu prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta privind calitatea legilor, dispozițiile legale criticate sunt clare și neechivoce, întrucât destinatarul normei penale de incriminare are posibilitatea să prevadă consecințele ce decurg din nerespectarea ei, sens în care își poate adapta conduita în mod corespunzător. În acest sens, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa (de exemplu, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012) că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — **care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist** — să prevadă într-o măsură rezonabilă,

în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, **poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit**, suplețe care nu trebuie să afecteze însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, și Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011).

37. Deși autoarea excepției a susținut că dispozițiile art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 și ale art. 348 din Codul penal sancționează aceeași faptă și că prin aceasta se încalcă prevederile art. 4 din Protocolul nr. 7 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitor la *Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori*, critica formulată este neîntemeiată. Astfel, art. 26 din Legea nr. 51/1995 stabilește sancțiunea pentru nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la **exercitarea profesiei de avocat**, potrivit căruia *„Exercitarea, fără drept, a oricărei activități specifice profesiei de avocat constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale”*.

38. Totodată, infracțiunea reglementată de textul legal criticat se deosebește de infracțiunea prevăzută de art. 348 din Codul penal, întrucât vizează interdicția folosirii fără drept a denumirilor „Barou”, „Uniunea Națională a Barourilor din România”, „U.N.B.R.” ori „Uniunea Avocaților din România” sau a denumirilor specifice formelor de exercitare a profesiei de avocat, precum și folosirea însemnelor specifice profesiei ori purtarea robei de avocat în alte condiții decât cele prevăzute de Legea nr. 51/1995. Or, infracțiunea prevăzută de art. 348 din Codul penal constă în fapta de exercitare, fără drept, a unei profesii sau activități pentru care legea cere autorizație ori în exercitarea acestora în alte condiții decât cele legale, dacă legea specială prevede că săvârșirea unor astfel de fapte se sancționează penal. În legea specială sunt prevăzute condițiile și modalitățile privind exercitarea unei profesii sau activități (de pildă pentru exercitarea profesiei de medic sau avocat). Pentru existența infracțiunii reglementate de Codul penal este necesar ca într-o lege specială să se reglementeze activitatea de

exercitare a unei profesii sau activități și să se pretindă existența unei autorizații pentru exercitarea acesteia, în caz contrar, legea specială prevăzând aplicarea legii penale. Aceasta înseamnă că exercitarea unei profesii sau activități, al cărei regim este ocrotit de lege, trebuie să fie prevăzută într-un act normativ. Norma incriminatoare operează atât în situația în care subiectul activ exercită o profesie sau o activitate fără a deține autorizația legală cerută de legea specială, cât și în situația în care, deși acesta deține autorizația legală, totuși, exercită profesia sau activitatea în alte condiții decât cele prevăzute de lege, astfel că activitatea apare ca nelegală. În acest sens, prin art. 1 din Legea nr. 51/1995, republicată, se stabilește că profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonomă, în condițiile legii și ale statutului profesiei, exercitându-se numai de către avocații înscrși în tabloul baroului din care fac parte, component al Uniunii Naționale a Barourilor din România (U.N.B.R.), constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R. fiind interzisă.

39. De asemenea, prevederile legale criticate nu afectează dispozițiile art. 16 din Constituție, deoarece principiul egalității în fața legii presupune ca la situații egale să se aplice un tratament juridic egal. În același timp, presupune și dreptul la diferențiere în tratament juridic, dacă situațiile în care se află cetățenii sunt diferite. Altfel spus, situațiilor egale să le corespundă un tratament juridic egal, iar situațiilor diferite, un tratament juridic diferit. Or, conținutul art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 nu conține nicio dispoziție de natură a afecta acest principiu.

40. Dispozițiile art. 21 alin. (3) din Constituție referitoare la dreptul la un proces echitabil nu au incidență în cauză, prevederile legale criticate fiind norme de drept substanțial, și nu de drept procedural. Totodată, prevederile art. 20, 52 și art. 124 alin. (3) din Legea fundamentală nu sunt incidente în cauză, iar, în ce privește afectarea prevederilor art. 23 alin. (12) din Constituție, Curtea constată că autoarea nu a arătat în ce constă contrarietatea reclamată astfel încât să se poată pronunța cu privire la încălcarea acestora.

41. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Borulea Camelia în Dosarul nr. 5.310/279/2014 al Judecătoriei Piatra Neamț și constată că dispozițiile art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Piatra-Neamț și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 29 martie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Afrodita Laura Tutunaru

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 185

din 29 martie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală, precum și a dispozițiilor art. 80 și art. 82 din Codul penal

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Afrodita Laura Tutunaru	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală, precum și a dispozițiilor art. 80 și art. 82 din Codul penal, excepție ridicată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Șimleu Silvaniei în Dosarul nr. 1.813/309/2015 al Judecătoriai Șimleu Silvaniei și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 175D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 82 din Codul penal, deoarece nu a fost motivată, nearătându-se în niciun fel în ce constă contrarietatea acestor texte cu Constituția. De asemenea, în ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 80 din Codul penal și art. 318 din Codul de procedură penală, pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a acesteia, întrucât autorul excepției deduce neconstituționalitatea din compararea lor. În plus, deoarece premisele în care cele două instituții sunt incidente sunt diferite, rezultă că și condițiile aplicării lor trebuie să fie diferite.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 27 decembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 1.813/309/2015, **Judecătoria Șimleu Silvaniei a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală, precum și a dispozițiilor art. 80 și art. 82 din Codul penal**, excepție ridicată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Șimleu Silvaniei în dosarul cu numărul de mai sus având ca obiect soluținarea unei cauze penale în care se fac cercetări cu privire la săvârșirea infracțiunilor de lovire sau alte violențe și de tulburarea ordinii și liniștii publice prevăzute de art. 193 alin. (2) și art. 371 din Codul penal.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că prevederile legale menționate încalcă dispozițiile constituționale referitoare la principiul separației și echilibrului puterilor în stat și la accesul liber la justiție, în măsura în care soluția de renunțare la urmărirea penală nu poate fi dispusă de instanță decât la sesizarea procurorului prin ordonanță.

6. Instituția renunțării la urmărirea penală reglementată de art. 318 din Codul de procedură penală o înlocuiește pe cea normată anterior de art. 181 din Codul penal din 1969, care, însă, reglementa posibilitatea aplicării atât de către procuror, cât

și de către instanța de judecată a unei sancțiuni cu caracter administrativ. Or, reglementarea actuală nu mai dă posibilitatea judecătorului să aplice renunțarea la urmărirea penală decât la propunerea procurorului, conferind numai acestuia din urmă competența de apreciere a interesului public în soluținarea cauzei.

7. De asemenea, principiul egalității de arme — unul din elementele inerente noțiunii mai largi de proces echitabil — cere ca fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o poziție de net dezavantaj prin raportare la adversarul său (a se vedea Hotărârea din 18 februarie 1997, pronunțată în Cauza *Niderost-Hubert împotriva Elveției*, paragraful 23). Or, dacă doar procurorul este cel care poate iniția procedura prevăzută de art. 318 din Codul de procedură penală, inculpatul, chiar dacă îndeplinește condițiile pentru a beneficia de prevederile anterior menționate, instanța, dacă nu a fost sesizată în acest sens de către procuror, potrivit prevederilor actuale, nu ar putea dispune renunțarea la urmărirea penală. În acest caz, nu numai inculpatul, ci și însuși judecătorul e pus într-o situație dezavantajoasă față de procuror, judecătorul fiind împiedicat astfel, să facă un control de oportunitate, o analiză în concret a gravității faptei și a interesului public, în funcție de care să dispună sau nu renunțarea la urmărirea penală.

8. Or, chiar dacă aspectele cauzei ar justifica aplicarea art. 318 din Codul de procedură penală doar în fața instanței (de exemplu, inculpatul a fost trimis în judecată prin rechizitoriu pentru mai multe fapte, în acel moment neexistând temei pentru aplicarea instituției prevăzute de art. 318 din Codul de procedură penală, dar pe parcursul cercetării judecătorești intervine retragerea plângerii prealabile/impăcarea pentru majoritatea faptelor, rămânând o singură faptă ce justifică aplicarea instituției renunțării la urmărirea penală), aceasta nu poate dispune nici aplicarea instituției renunțării la aplicarea pedepsei prevăzută de art. 80—82 din Codul penal din cauza condițiilor restrictive prevăzute în art. 80 alin. (2) din același cod potrivit cărora nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă infractorul a mai suferit anterior o condamnare, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 42 lit. a) și b) sau pentru care a intervenit reabilitatea ori s-a împlinit termenul de reabilitare.

9. Totodată, în situațiile în care criteriile enumerate în art. 318 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală constituie criterii de individualizare a pedepselor, în cazul constatării săvârșirii unei infracțiuni, se apreciază că acestea ar trebui să poată fi aplicate indiferent de forma actului de sesizare a instanței. Aceasta cu atât mai mult cu cât, prin Decizia nr. 23 din 20 ianuarie 2016, paragrafele 20 și 23, Curtea Constituțională a statuat că stabilirea vinovăției inculpatului și aplicarea pedepselor penale sunt de competența instanței de judecată, care beneficiază, în mod exclusiv, de *jurisdictio* și *imperium*, adică puterea de a „spune” dreptul și de a impune executarea unor pedepse penale prin intermediul hotărârilor pronunțate.

10. De asemenea, tot în Decizia nr. 23 din 20 ianuarie 2016, paragraful 31, Curtea Constituțională a menționat, analizând doar limitele de pedeapsă prevăzute de instituția renunțării la urmărirea penală și de instituția renunțării la aplicarea unei pedepse prevăzută de art. 80—82 din Codul penal, că *procurorul poate să renunțe la urmărirea penală pentru fapte*

mai grave (cu pedepse de până la 7 ani închisoare), spre deosebire de judecător, care poate să renunțe la aplicarea de pedepse, pentru fapte mai puțin grave (cu pedepse de până la 5 ani închisoare). Dacă se adaugă și restricțiile prevăzute de art. 80 alin. (2) lit. a)—c) din Codul penal, posibilitatea instanței este și mai mult cenzurată.

11. Luând în considerare cele de mai sus, autorul excepției consideră că pentru a beneficia de un acces efectiv la justiție, inculpatul trebuie să beneficieze de instituția prevăzută de art. 318 din Codul de procedură penală (care ar putea fi redenumită mai potrivit **renunțarea la procesul penal**) în orice fază a procesului penal și indiferent de forma actului de sesizare.

12. Așa fiind, dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale prin împiedicarea unui acces efectiv la justiție în cazul în care instanța nu poate să dispună renunțarea la urmărirea penală decât dacă procurorul o sesizează cu o astfel de propunere.

13. **Judecătoria Șimleu Silvaniei** opinează că legislația în vigoare nu acoperă, sub aspectul soluțiilor pe care instanța le poate pronunța, situația în care, în timpul judecății, se constată că sunt întrunite condițiile pentru a se dispune încetarea procesului penal pentru marea parte a infracțiunilor cu care a fost sesizată, iar pentru infracțiunea cu care instanța a fost sesizată nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei, cu toate că, dacă dosarul s-ar fi găsit în faza de urmărire penală, procurorul ar fi putut dispune renunțarea la urmărirea penală.

14. În concret, în cauza pendinte, în timpul judecății, persoanele vătămate și-au retras plângerea formulată pentru săvârșirea infracțiunilor de lovire. Dacă această retragere ar fi avut loc în faza de urmărire penală, conform art. 318 din Codul de procedură penală, pentru infracțiunea de tulburare a ordinii și liniștii publice, procurorul ar fi putut dispune renunțarea la urmărirea penală, nefiind condiționată această soluție decât de limitele de pedeapsă prevăzute de lege și de interesul public în urmărirea faptei. Însă, deoarece retragerea plângerilor s-a realizat în faza de judecată, și nu din vina inculpaților (retragerea plângerilor fiind atributul exclusiv și necondiționat al persoanelor vătămate), instanța nu poate dispune renunțarea la judecată deoarece legiuitorul a prevăzut printre condiții ca inculpatul să nu fi suferit anterior o condamnare.

15. Apare, astfel, că legiuitorul a reglementat distinct, fără o aparentă motivație, sancțiunile ce pot fi aplicate în cursul urmăririi penale, respectiv judecății, fără să aibă vreo legătură cu poziția procesuală a inculpatului și cu buna sau rea sa credință, soluția depinzând strict de poziția persoanelor vătămate.

16. Așa fiind, instanța consideră că această situație reduce posibilitatea organelor judiciare de a individualiza sancțiunea pentru o altă faptă decât cea pentru care s-a retras plângerea, fapt care contravine Constituției și normelor europene.

17. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

18. **Guvernul** apreciază că dispozițiile legale criticate sunt constituționale. Astfel, renunțarea la urmărirea penală și renunțarea la aplicarea pedepsei nu reprezintă drepturi constituționale, ci o vocație acordată de legiuitor unei categorii de persoane care săvârșesc fapte prevăzute de legea penală, însă există motive a se crede că, în considerarea persoanei acestora și a gravității faptei comise, neaplicarea, respectiv neexecutarea unei pedepse în regim de detenție este în măsură să atingă scopul educațional și de reintegrare în mai mare măsură decât aplicarea sau executarea acesteia. În măsura în care aceste prevederi se aplică în mod nediscriminatoriu tuturor persoanelor aflate în aceeași situație juridică și nu afectează

dreptul la un proces echitabil sau vreuna dintre componentele sale, aceste dispoziții reprezintă o opțiune de politică legislativă, a cărei reglementare constituie atributul exclusiv al legiuitorului. Potrivit art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție, „*infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora*” se reglementează prin lege organică, revenind astfel legiuitorului infraconstituțional să decidă care sunt condițiile incidenței instituției renunțării la aplicarea pedepsei.

19. Dreptul la un proces echitabil presupune, ca garanții generale, dreptul la o instanță constituită prin lege, independentă și imparțială, publicitatea procesului, dreptul de a fi judecat într-un termen rezonabil, respectarea principiului egalității armelor și al contradictorialității, dreptul acuzatului de a păstra tăcerea și de a nu se autoincrimina.

20. În ceea ce privește susținerile autorului excepției privind pretinsa inegalitate a armelor în cadrul procesului penal, creată de posibilitatea de apreciere a oportunității continuării urmăririi penale doar de către procuror, Guvernul menționează că, în sistemul de drept românesc, funcția procurorului în cadrul procesului penal nu este aceea de acuzare, ci de reprezentare a intereselor generale ale societății, deci inclusiv ale suspectului sau inculpatului. Astfel, potrivit art. 5 din Codul de procedură penală, care reglementează principiul aflării adevărului, organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Acesta este, de altfel, și rolul constituțional al Ministerului Public. Conform art. 126 din Constituție, „*în activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.*” Astfel, nu se poate vorbi despre crearea unei inegalități de arme între funcția apărării și cea a acuzării în cadrul procesului penal, prin reglementarea instituției renunțării la urmărirea penală, chiar și în condiții diferite față de cea a renunțării la aplicarea unei pedepse, ci mai degrabă de un instrument aflat la îndemâna procurorului pentru a putea aprecia oportunitatea continuării demersurilor de urmărire penală, în considerarea interesului general al societății.

21. Dispozițiile legale criticate reprezintă o opțiune de politică legislativă și nu aduc în niciun fel atingere dispozițiilor constituționale privind dreptul la un proces echitabil, acest principiu constituțional beneficiind de o reglementare detaliată în cadrul prevederilor Codului penal și Codului de procedură penală, norme a căror aplicare nu este afectată de către dispozițiile analizate în prezenta excepție de neconstituționalitate.

22. De asemenea, autorul excepției critică de fapt necorelarea textelor de lege cu alte prevederi procedural penale, aspecte care excedează sferei atribuțiilor Curții Constituționale.

23. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

24. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

25. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 318 din Codul de procedură penală cu denumirea marginală *Renunțarea la urmărirea penală*, precum și a dispozițiilor art. 80 din Codul penal cu denumirea marginală *Condițiile renunțării la aplicarea pedepsei* și art. 82 din Codul

penal cu denumirea marginală *Anularea și efectele renunțării la aplicarea pedepsei*, care au următorul conținut:

— Art. 318 din Codul de procedură penală: „(1) În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, procurorul poate renunța la urmărirea penală când constată că nu există un interes public în urmărirea faptei.

(2) Interesul public se analizează în raport cu:

a) conținutul faptei și împrejurările concrete de săvârșire a faptei;

b) modul și mijloacele de săvârșire a faptei;

c) scopul urmărit;

d) urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii;

e) eforturile organelor de urmărire penală necesare pentru desfășurarea procesului penal prin raportare la gravitatea faptei și la timpul scurs de la data săvârșirii acesteia;

f) atitudinea procesuală a persoanei vătămate;

g) existența unei disproporții vădite între cheltuielile pe care le-ar implica desfășurarea procesului penal și gravitatea urmărilor produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii.

(3) Când autorul faptei este cunoscut, la aprecierea interesului public sunt avute în vedere și persoana suspectului sau a inculpatului, conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, atitudinea suspectului sau a inculpatului după săvârșirea infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii.

(4) Atunci când autorul faptei nu este identificat, se poate dispune renunțarea la urmărirea penală prin raportare doar la criteriile prevăzute la alin. (2) lit. a), b), e) și g).

(5) Nu se poate dispune renunțarea la urmărirea penală pentru infracțiunile care au avut ca urmare moartea victimei.

(6) Procurorul poate dispune, după consultarea suspectului sau a inculpatului, ca acesta să îndeplinească una sau mai multe dintre următoarele obligații:

a) să înlătore consecințele faptei penale sau să repare paguba produsă ori să convină cu partea civilă o modalitate de reparare a acesteia;

b) să ceară public scuze persoanei vătămate;

c) să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă;

d) să frecventeze un program de consiliere.

(7) În cazul în care procurorul dispune ca suspectul sau inculpatul să îndeplinească obligațiile prevăzute la alin. (6), stabilește prin ordonanță termenul până la care acestea urmează a fi îndeplinite, care nu poate fi mai mare de 6 luni sau de 9 luni pentru obligații asumate prin acord de mediere încheiat cu partea civilă și care curge de la comunicarea ordonanței.

(8) Ordonanța de renunțare la urmărire cuprinde, după caz, mențiunile prevăzute la art. 286 alin. (2), precum și dispoziții privind măsurile dispuse conform alin. (6) din prezentul articol și art. 315 alin. (2)—(4), termenul până la care trebuie îndeplinite obligațiile prevăzute la alin. (6) din prezentul articol și sancțiunea nedepunerii dovezilor la procuror, precum și cheltuielile judiciare.

(9) În cazul neîndeplinirii cu rea-credință a obligațiilor în termenul prevăzut la alin. (7), procurorul revocă ordonanța. Sarcina de a face dovada îndeplinirii obligațiilor sau prezentarea motivelor de neîndeplinire a acestora revine suspectului ori inculpatului.

(10) Ordonanța prin care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală este verificată sub aspectul legalității și temeiniciei de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, iar când a fost întocmită de acesta, verificarea se face de procurorul ierarhic superior. Când a fost întocmită de un procuror de la Parchetul de

pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ordonanța este verificată de procurorul-șef de secție, iar când a fost întocmită de acesta, verificarea se face de către procurorul general al acestui parchet.

(11) Dispozițiile alin. (10) se aplică în mod corespunzător atunci când ierarhia funcțiilor într-o structură a parchetului e stabilită prin lege specială.

(12) Ordonanța prin care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală, verificată potrivit alin. (10), se comunică în copie, după caz, persoanei care a făcut sesizarea, părților, suspectului, persoanei vătămate și altor persoane interesate și se transmite, spre confirmare, în termen de 10 zile de la data la care a fost emisă, judecătorului de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță.

(13) Judecătorul de cameră preliminară stabilește termenul de soluționare și dispune citarea persoanelor prevăzute la alin. (12).

(14) Judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată, în camera de consiliu, cu citarea persoanelor prevăzute la alin. (12), precum și cu participarea procurorului, asupra legalității și temeiniciei soluției de renunțare la urmărirea penală. Neprezentarea persoanelor legal citate nu împiedică soluționarea cererii de confirmare.

(15) Judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea și temeinicia soluției de renunțare la urmărirea penală pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul de urmărire penală și a înscrisurilor noi prezentate și, prin încheiere, admite sau respinge cererea de confirmare formulată de procuror. În cazul în care respinge cererea de confirmare, judecătorul de cameră preliminară:

a) desființează soluția de renunțare la urmărire penală și trimite cauza la procuror pentru a începe sau a completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală;

b) desființează soluția de renunțare la urmărirea penală și dispune clasarea.

(16) Încheierea prin care s-a pronunțat una dintre soluțiile prevăzute la alin. (15) este definitivă. În cazul în care judecătorul a respins cererea de confirmare a soluției de renunțare la urmărirea penală, o nouă renunțare nu mai poate fi dispusă, indiferent de motivul invocat.”

— Art. 80 din Codul penal: „(1) Instanța poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) infracțiunea săvârșită prezintă o gravitate redusă, având în vedere natura și întinderea urmărilor produse, mijloacele folosite, modul și împrejurările în care a fost comisă, motivul și scopul urmărit;

b) în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea unei pedepse ar fi inoportuna din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia.

(2) Nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă:

a) infractorul a mai suferit anterior o condamnare, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;

b) față de același infractor s-a mai dispus renunțarea la aplicarea pedepsei în ultimii 2 ani anteriori datei comiterii infracțiunii pentru care este judecat;

c) infractorul s-a sustras de la urmărire penală ori judecată sau a încercat zădărnicește aflării adevărului ori a identificării și tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților;

d) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 5 ani.

(3) În caz de concurs de infracțiuni, renunțarea la aplicarea pedepsei se poate dispune dacă pentru fiecare infracțiune concurrentă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în alin. (1) și alin. (2).”

— Art. 82 din Codul penal: „(1) Persoana față de care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei nu este supusă niciunei decăderi, interdicții sau incapacități ce ar putea decurge din infracțiunea săvârșită.

(2) Renunțarea la aplicarea pedepsei nu produce efecte asupra executării măsurilor de siguranță și a obligațiilor civile prevăzute în hotărâre.

(3) Dacă în termen de 2 ani de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei se descoperă că persoana față de care s-a luat această măsură săvârșise anterior rămânerii definitive a hotărârii o altă infracțiune, pentru care i s-a stabilit o pedeapsă chiar după expirarea acestui termen, renunțarea la aplicarea pedepsei se anulează și se stabilește pedeapsa pentru infracțiunea care a atras inițial renunțarea la aplicarea pedepsei, aplicându-se apoi, după caz, dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară.”

26. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (4) referitor la principiul separației și echilibrului puterilor în stat și art. 21 — *Accesul liber la justiție*.

27. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, în fapt, șase inculpați au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de lovire sau alte violențe prevăzute de art. 193 alin. (2) din Codul penal (pedeapsa fiind închisoare de la 6 luni la 5 ani sau amendă) și de tulburare a ordinii și liniștii publice prevăzută de art. 371 din Codul penal (pedeapsa fiind închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă). Ulterior trimiterii în judecată, persoanele vătămăte și-au retras plângerea pentru infracțiunea de lovire sau alte violențe cu privire la cinci inculpați, care au continuat să fie cercetați numai cu privire la săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 371 din Codul penal. Apreciind că, în cauză, fapta prevăzută de art. 371 din Codul penal prezintă o gravitate redusă, procurorul de ședință a solicitat renunțarea la aplicarea pedepsei. Cu toate acestea, pentru unul dintre inculpați, procurorul a susținut că, față de prevederile legale în vigoare, acesta nu se poate încadra în exigențele art. 80 alin. (2) lit. a) din Codul penal.

28. Prin urmare, autorul excepției, respectiv procurorul, comparând dispozițiile art. 318 din Codul de procedură penală referitoare la renunțarea la urmărirea penală cu cele ale art. 80 și art. 82 din Codul penal referitoare la renunțarea la aplicarea pedepsei, a susținut că inculpatul care a mai suferit anterior o condamnare ar trebui să beneficieze de instituția prevăzută de art. 318 din Codul de procedură penală, ce ar putea fi redenumită *renunțarea la procesul penal*, în orice fază a procesului și indiferent de forma actului de sesizare a instanței. În opinia sa, instituția renunțării la urmărirea penală și instituția renunțării la aplicarea unei pedepse ar trebui unificate, ajungându-se, astfel, la o înlocuire mai potrivită a vechii instituții prevăzute de art. 18¹ din Codul penal din 1969 care ar putea fi aplicată atât în faza urmăririi penale, cât și în faza judecării, indiferent de modul în care a fost sesizată instanța. Cu alte cuvinte, având în vedere condițiile prevăzute de art. 318 din Codul de procedură penală, dacă retragerea plângerii ar fi intervenit în faza de urmărire penală, procurorul ar fi putut dispune renunțarea la urmărirea penală pentru toți inculpații. Or, întrucât retragerea plângerii a intervenit în faza de judecată, instanța, având în vedere condițiile prevăzute de art. 80 alin. (2) lit. a) din Codul penal, nu mai poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei.

29. Examinând excepția, Curtea constată că **renunțarea la aplicarea pedepsei este o instituție de drept material** și privește, în sens larg, individualizarea judiciară a sancțiunii penale (chiar dacă, în concret, aceasta constă într-un avertisment), în timp ce **renunțarea la urmărirea penală este o modalitate de soluționare a cauzei în faza de urmărire penală** (conform art. 327 din Codul de procedură penală) și ține de aprecierea asupra oportunității cercetării penale, nefiind astfel o individualizare a modalității de (ne)angajare a răspunderii penale.

30. Analizând criticile formulate, Curtea constată că prin Decizia nr. 527 din 11 iulie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 814 din 15 octombrie 2017, a respins, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor **art. 80 alin. (2) din Codul penal**, excepție ridicată de Judecătoria Sectorului 1 București, din oficiu. Cu acel prilej, autorul excepției a criticat prevederile art. 80 alin. (2) din Codul penal, susținând că instituția art. 18¹ din Codul penal din 1969 nu este similară celei statuate în cuprinsul art. 318 din Codul de procedură penală (renunțarea la urmărirea penală), dar se aseamănă cu instituția renunțării la aplicarea pedepsei, reglementată de art. 80 alin. (1) și (2) din Codul penal. De asemenea, a invocat considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 23 din 20 ianuarie 2016, paragraful 31, pentru a sublinia că, deși instituția reglementată de art. 318 din Codul de procedură penală este diferită de cea reglementată de art. 80 din Codul penal, în practică, diferența dintre cele două instituții este teoretică, existând multiple spețe în care organele de urmărire penală, după administrarea unui probatoriu complex, au dispus renunțarea la urmărirea penală, realizând un examen al gravității faptei, în funcție de criteriile prevăzute de art. 318 din Codul de procedură penală, o parte dintre acestea regăsindu-se și în art. 80 din Codul penal, însă fără condiționarea limitei de pedeapsă și antecedentei penale, prevăzute de acest din urmă text de lege. A arătat, totodată, că noul Cod penal a condiționat posibilitatea instanței de judecată de a dispune renunțarea la aplicarea pedepsei de limita pedepsei cu închisoarea mai mare de 5 ani și de inexistența unei condamnări anterioare, comparativ cu puterea procurorului de a dispune renunțarea la urmărirea penală, pentru infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, fără ca textul de lege să prevadă condiția lipsei unei condamnări anterioare. A mai observat că legea penală oferă procurorului posibilitatea de a dispune renunțarea la urmărirea penală pentru un număr de 198 de infracțiuni, iar judecătorului, de a dispune renunțarea la aplicarea pedepsei, pentru un număr de 151 de infracțiuni, din totalul de 236 de infracțiuni reglementate de aceasta. Reține, cu titlu exemplificativ, că printre infracțiunile cu cercetarea cărora organele judiciare sunt investite în mod obișnuit și pentru care instanțele judecătorești, oricât de neînsemnate ar fi, nu pot dispune sancțiunea prevăzută de art. 80 din Codul penal, se enumeră cele prevăzute de art. 213 din Codul penal — „Proxenetismul”, art. 229 alin. (2) din Codul penal — „Furt calificat” și art. 295 din Codul penal — „Delapidarea”. În concluzie, făcând o comparație cu instituția renunțării la urmărirea penală, instanța, autoare a excepției, a considerat că puterea de apreciere a gravității unor fapte nu poate fi extinsă doar pentru procuror la limita de pedeapsă de cel mult 7 ani de închisoare. Cu alte cuvinte, solicită ca judecătorul să aibă posibilitatea de a realiza un examen de individualizare a pedepsei, pentru a dispune renunțarea la aplicarea acesteia, în condiții similare dispunerii de către procuror a renunțării la urmărirea penală, așadar cu o limită de pedeapsă de cel mult 7 ani închisoare și necondiționat de existența antecedentelor penale. Prin urmare, instanța a considerat că opțiunea legiuitorului de a da în puterea magistratului procuror posibilitatea individualizării sancțiunilor penale pentru fapte pedepsite cu închisoarea de cel mult 7 ani

și independent de existența unor precedente penale, trebuie acordată și magistratului judecător, în caz contrar, textul de lege criticat fiind neconstituțional.

31. Cu privire la **aceste critici, similare cu cele din prezenta cauză**, Curtea Constituțională a statuat în paragrafele 16—18 că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă. Astfel, s-a reținut că textul de lege criticat exclude posibilitatea renunțării la aplicarea pedepsei în patru situații distincte, care sunt de natură a demonstra fie o perseverență a infractorului în conduita antisocială, fie o gravitate mai mare a infracțiunii săvârșite. Instituția renunțării la aplicarea pedepsei nu poate fi aplicată dacă: (a) infractorul a mai suferit anterior o condamnare, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) din Codul penal sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare; (b) față de același infractor s-a mai dispus renunțarea la aplicarea pedepsei în ultimii 2 ani anteriori datei comiterii infracțiunii pentru care este judecat; (c) infractorul s-a sustras de la urmărire penală ori judecată sau a încercat zădărnicierea aflării adevărului ori a identificării și tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților; (d) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 5 ani.

32. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea a reținut că autorul acesteia a realizat, **asemeni autorului din cauza de față**, o comparație între instituția renunțării la aplicarea pedepsei și instituția renunțării la urmărirea penală, solicitând, în esență, ca judecătorul să aibă posibilitatea de a realiza un examen de individualizare a pedepsei, pentru a dispune renunțarea la aplicarea acesteia, în condiții similare dispunerii de către procuror a renunțării la urmărirea penală, în caz contrar,

34. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A. d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală, precum și a dispozițiilor art. 80 și art. 82 din Codul penal, excepție ridicată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Șimleu Silvaniei în Dosarul nr. 1.813/309/2015 al Judecătoriai Șimleu Silvaniei.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriai Șimleu Silvaniei și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 29 martie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,

Afrodita Laura Tutunaru

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

